

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri Eestimaa Haigekassade Liidu häälekandja

Nr. 10

Oktoober

1926

Tellimise hind postiga:

aastas . . .	— mk.	120.—
6 kuu peale —	„	60.—
3 „ „ —	„	30.—
1 „ „ —	„	10.—

Ilmub kord kuus.

Talitus ja toimeetus: Tallinn, Tatari tän. 15.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja
postiagenturid.

Üksiknummer 10 marka.

Kuulutuste hinnad:

1 lhk. . . .	mk.	2000.—
1/2 „	„	1000.—
1/4—600.— ja 1/8 lhk.	„	300.—
Teksti ees —	50 ⁰ / ₀	kallim.

Sisu: 1) Eetwaatus, hoolsus ja kord — Marie Sumberg. 2) Saksa sotsiaalkindlustusest 1926. a. 3) Töötaoleku vastu kinnitamine Lätis — J. Kirp. 4) Kahjulikud gaasid ja tolm tulefikuwab-rikus — A. Weidenbaum. 5) Rakvere Ühise Haigekassa tegewuse ülewaade — W. Luksepp. 6) Palju kisa, kuid vähe willa — W. Luksepp. 7) Andmed tööpuuduse vastu kindlustamisest Inglismaal. 8) Uus palgaseadus Lõuna-Aafrikas. 9) Tööliste haiguse korral kindlustamise sea-duse muutmise seadus. 10) Mitmesugused teated. 11) Haigekassade tegewusest 12) Küsimused ja wastused.

Ettewaatus, hoolsus ja kord.

Õnnetusjuhtumised koduses majapidamises.

Marie Sumberg.

Wäikesed põhjused — suured tagajärjed. Kui sagedasti kuuleme suurtest tulekahjudest, mis hooletult ärawisatud tikust on hakanud. Kui sagedasti surmajuhtumistest, mille põhjuseks oli väike tähelepanemata jäetud haawake.

Alles mõne nädala eest suri noor 18-aastane tütarlaps werekihtituse tagajärjel. Ta oli lõunat valmistades sõrmesse lõiganud — haawa mitte puhastanud ega kinnisidunud ja see maksis ta elu.

Sarnaseid näiteid wõiks igaüks meist palju tuua.

Mis on koduste õnnetuste peapõhjus?

Enamalt jaolt ettewaatomatus, hooletus ja lohakus. Tihti on õnnetus otse andeksandmata kergemeelsuse tagajärg.

Tuli — see on kõige kurja juur koduses majapidamises. Lahtine leek, petroleumi lamp, küünal, peerg, söed jne, wõiwad nuhtluseks saada inimesele, kui nendega mitte küllalt hoolega ümber ei käida.

Näiteks, lugemine õhtul woodis küünla ehk petroleumi lambiga. Hõlpsasti wõib magaja neid unise peaga ümber lükata. Põlewat lampi kantakse tihti wiltu, et petroleum wälja woolab, ka pannakse lamp sagedasti wigase laua ehk tooli peale, kust see kukkuda wõib ja tulekahju wõi muu õnnetuse esile kutsub. Mõnele perenaisele on päris kombeks saanud pudelist petroleumi ehk muud kergesti tuld wõtawat ainet pliidi alla tule hakatuseks kallata. See on lubamata nähtus, mis paljude õnnetuste põhjuseks on olnud. Õtsel woodis suitsetamine, süte kustutamine ja alalhoidmine, pragenenud korstnad, ahjud ja pliidid — on kõik suurte tuleõnnetuste wäiksed põhjused.

Ka elektrilampidega on waja ettewaatus. Ei tohi kunagi puutuda lambi metallosid, iseäranis mitte märja käega. Kunagi ei wõi teada, kas lamp isoleeritud, sellepärast ettewaatus.

Järgmised sagedad õnnetused majapidamises juhtuwad keewa weega: Nõu weega pannakse pliidi äärele ehk mõnele wigasele alusele, nii et see kõige kergemal puutumisel ümber kukub. Ehk jälle tõstetakse nõud paljaste kätega ja suure

walu pärast lendab kõik maha, põletades käsa ja jalgu. Tuliste pliidirõngaste tõstmine ja kuum triikraud on sama kardefawad.

Köögis toitu valmistades oleks soowitaw kindlaid nahast jalanõusid kanda — igaks juhtumiseks.

Talwel tekkiwad sagedased õnnetused ahju liig warasest kinni panemisest. Wingu ehk karmu läbi surmajuhtumisi tuleb maal, kus ahjud kindlate usteta on, rohkesti ette.

Kui kodus hoitakse kangeid rohtusid, mürkisid ja teisi kardefawaid aineid, — siis olgu neil nimetus selgelt ja silmapaistwalt märgitud, et mitte kogemata ära ei wahetataks. Ja hoitagu neid kindlas kohas. Lugemata õnnetusi juhtub kõrwalruumes: keldris, sahwris, pööningul jne. Ka sääal walitsegu oma kindel kord, nii et pimedas pead ära ei lõõ, ega mõne wigase mõõblitüki otsa ei komista.

Ettewaatomatus noaga lõikamisel on tihti õnnetuse põhjuseks. Õudne on wahel mõnda inimest leiba lõikamas näha. Ajalehtedest wõis lugeda, et üks perenaine seatapmise noaga kõwat leiba lõigates omal soolikad wälja lõikas.

Hooletu raiumine kirwega, lohakas käärade, nõelte ja teiste terariistade tarwitamine on nii mõnegi õnnetuse koduses majapidamises esile kutsunud. Ömblemise juures hoitakse nõel suus — ja kogemata neelatakse alla. Pesu pesemisel torkab nõel käesse, sest enne pesemist ei otsita pesu läbi, kas mitte mõni nõel kogemata pesu sisse ei ole pistetud. Wäga kergemeelselt talitatakse akende puhastamisel. Tihti on aknalaud ehk raam, mille peal seistakse ja millest kinni hoitakse, pehkinud — ja inimene kukub.

Sagedasti kukkumiste põhjuseks on wigased redelid.

Kardinate mahawõtmisel, ettepanemisel, akende ja peeglite puhastamisel, kõrgelt tolmu pühkimisel jne. on nii mõnigi kord töötetija wigase redeliga kukkunud ja luid-liikmeid murdnud — isegi surma saanud, peaga terawa kapi, ahju ehk laua äärt wastu kukkudes.

Ka lahtise akna peal istumine olgu kõigile hoiatuseks.

Õige suurt osa kodustes õnnetustes mängivad lapsed. Eriti noorte juures tuleb wilumafuse tõttu väga rohkesti eelpoolnimetatud õnnetusjuhtumisi ette.

Lapsed ärgu kunagi walweta olgu.

Wanemad — olge ettewaatlikud tulefikkude, kääride, nõelte ja terariistadega, keewa wee ja tulega, et need mitte laste kätte ei juhtuks.

Parem karta kui kahjatseda.

Lapse surm ei olegi kõige suurem hoop, mis wanemat tabada võib, — tu-

hat korda walusam on kaswatada wäikest santi.

Paljuid koduseid õnnetusi ei saa kuidagi wabandada. Siin ei ole kardetawaid masinaid ega looduswägesid, nagu wabrikutes ja tööstustes, kus inimese elu alafi hädaohus. Sellepärast on ka õnnetusjuhtumiste ärahoidmiseks koduses majapidamises kindlad abinõud olemas ja need on:

Ettewaatus, hoolsus ja kord.

.....

Saksa sotsiaalkindlustusest 1926. a.

Ulatus ja tähendus. Saksa sotsiaalkindlustus tahab töölikonda (töölisi ja ametnikke) majanduslikkude hädade wastu kindlustada, nagu seda ette tuleb haiguse, õnnetuse, inwaliidsuse, wanaduse ja surma juhtumistel. Sealjuures pole sotsiaalkindlustuse ülesandeks ainult majanduslikkude wiletsuste pehmenamine, waid ka toetuse andmine õnnetuile terwise parandamiseks ja tööwõime tagasi saamiseks. Tähtsamaks jääb aga teadmine, et rahwahulki paremini on aidatud, kui neid wõimaluse järele hädade ja õnnetuste eest kaitsakse.

Sotsiaalkindlustus kaitseb tänapäew ümmarguselt kolmandikku kogu Saksa rahwast. Praegu on haiguse wastu kindlustatud 19 miljoni, inwaliidsuse wastu 17 miljoni, õnnetusjuhtumiste wastu 25 miljoni töölist, peale selle 2 miljoni ametnikku ja $\frac{3}{4}$ miljoni kaewandustöölisi.

Saksa rahwa kulud olid 1925. a. sotsiaalkindlustusele ligi $2\frac{1}{2}$ miljardi riigimarkka. Sellest saadi kindlustatuilt 1,2 miljardi, ettewõtjalt 1 miljard ja riigilt 220 miljoni.

Haiguskindlustus. Haiguskindlustust teostasid 1925. a. kokku 8002 haigekassat. Endast moodustawad haigekassad autonoomseid organisatsioone, alluwad kindlustusametile.

Haiguse wastu on sunduslikult kindlustatud kõik töölised ja ametnikud, kelle aastasissetulek on alla 2.700 riigimarga (umbes 243.000 Eesti marka). Kindlustusmaksud on jaotatud nii, et kindlustatud tasuwad kaks kolmandikku ja ettewõtjad ühe kolmandiku. Haigeksjäänud tööline saab toetust:

1) haiguse rawitsemise näol (arstiabi ja arstirohud) haiguse algusest peale;

2) haigusraha — pool põhipalgast, neljandast haiguspäewast alates.

Haigustoetus võib kesta 26 nädalat. Surma korral maksetakse matuseraha 20 kordse päewapalga suuruses.

Perekonnaliikmed saawad toetust:

1) arstiabi raskejalgsuse ja sünnitamise puhul,

2) ühekordse toetusraha 25 riigimarga suuruses raskejalgsuse ja sünnituse puhul wajalikkudeks kuludeks,

3) nädalaraha haigusraha määral, kuid wähemalt 50 penni igapäew (umbes 45 Eesti marka), neli nädalat enne ja kuus nädalat pärast sünnitamist,

4) imetamisraha wähemalt 25 penni igapäew, niikaua, kui ema last imetab, kuid mitte rohkem, kui 12 nädalat peale sünnitamist.

Lisaks korralisele toetusele wõiwad haigekassad määrata weel lisatoetust.

1924. a. andsid haigekassad oma liigetele toetust 900 miljoni marka, mis teeb ühe kassaliikme kohta keskmiselt 48 riigimarkka.

Inwaliidsuskindlustus. Inwaliidsuskindlustust teostawad autonoomsed organisatsioonid-kindlustusasutused, mis jaotatud maade järele. Praegu on 29 maakindlustusasutust. Nende kõrwal weel 6 eriasutust. Kindlustusasutused alluwad riigi kindlustusametile.

Kindlustuskulud tasuwad töölised ja ettewõtjad wõrdselt. Peale selle antakse riigi poolt igale inwaliidile ja lesknaisele aastas toetust 72 marka ja igale waeslapsel 36 marka.

Kindlustatu omandab 65 aastaseks saamise korral ehk warem, kui ta haiguse wõi mõne muu häda tõttu kestwalt inwaliidne, inwaliiditoetuse, mille

kõige vähem määr 240 riigimarka, keskmiselt üle riigi 300 mk. ja tööstustöölis-tele koguni 360 riigimarka (32.400 Emk.) aastas. Kui toetussajaal on lapsed, siis saab ta lisatoetust aastas 90 marka lapse pealt.

Kindlustatu surma puhul maksetakse toetus järeljäänud omakseile, lesele ja lastele.

Toetusesaajate arw on 1913. a. saadik kaswanud kolmekordseks. Sõjaaastail suurenes eriti leskede ja waestelaste arw.

Ähwardawa ohu kõrwaldamiseks ja haigeksjäänute rawitsemiseks peawad kindlustusasutused ülal rawitsusasutusi:

kopsuhaigete rawitsemismaju, sanatooriume, haigemaju jne. 1922. a. lõpul oli neid asutusi 107, neist 53 kopsuhaigete rawitsuspaika 7008 woodiga ja 54 sanatooriumi ning haigemaja. 5426 woodiga. Ka saadetakse haigeid supeluskohtadesse, antakse neile rawitsusabinõusid. 1925. a. anti selleks otstarbeks wälja 35 miljoni riigimarka.

Suure osa omist warandusist kasutawad kindlustusasutused ülesandeiks, mis aitavad tõsta töölisklassi heakäekäiku ja terwislikke olusid, eriti tööliste elukorterite ehitamiseks.

„Gesundheit“ nr. 7—1926.

Töötaoleku wastu kinnitamine Lätis.

Läti parlament asub töötaoleku seaduse arutamisele.

J. Kirp, Eestimaa Haigekassade Liidu juhatusel liige.

Käesolewa kirjutuse ülesanne on Läti töötaoleku seaduseelnõu käsitlemine. Eesti töölisringkonnad peaks sellest küsimusest huwitatud olema, sest elatakse meil ju ka töötaoleku wõi tööpuuduse tähe all, mida esile kutsunud n.n. majanduskriis. Sellega arwestades, on küllaldaselt tähtis meile tutwuneda meie lähema naabri Läti tehtud ja teha kawatsetawa tööga sel alal.

Oma otsusega 20. aprillist 1925. a. tegi Läti parlament walitsusele ülesandeks wäljatõõtada töötaoleku wastu kinnitamise seaduseelnõu. Seda on parlament walitsusele weel paar korda meele tuletanud ja wõib loota, et seaduseelnõu ajalt parlamendile esitatakse.

Versailles'i rahulepingus on ettenähtud, et üks esimestest päewakorra punktides rahwuswahelisel töökonwerentsil peab olema „töötaoleku küsimus ja tema tagajärgede kõrwaldamine.“ Washingtoni konwerentsil arutati seda küsimust, kuid konwerentsist osawõtjad ei leidnud võimaliku olewat wastuwõetud konwersiooni wõtta määrusi sunduslise kinnitamise kohta töötaoleku wastu.

Üldiselt on töötaoleku wastu kinnitamise küsimus uus. Kinnitamist töötaoleku wastu wõib jagada kahte gruppi: sunduslik ja wabatahtlik. Wabatahtlik kinnitamine domineerib neis riikes, kus tööstusel wäiksem tähtsus. Tööstusmaades, näiteks Inglismaal, Saksamaal, Austrias, Poolas, samuti ka Itaalias ja Wene-maal on ettenähtud sunduslik kinnitamine.

Läti seaduseelnõu näeb ette sunduslist kinnitamist. Läti ei kuulu küll tööstusmaade hulka, kuid ta peab sunduslist kinnitamist omale kõige wastuwõetawaks. Wabatahtlikku kinnitamist toimivad harilikult tööliste ametiühisused, kes seda on teinud juba warem ja teewad seda ka edaspidi ilma ühegi seaduseta ja juuremaksudeta wäljastpoolt. Et Balti riikides aga ametiühisusline liikumine weel nõrgal alusel, sellepärast ei etenda siin ka wabatahtlik kinnitamine kuigi tähtsat osa.

Allpool järgnewad tähtsamad punktid Läti töötaoleku seaduseelnõust, mis küll õige tagasihoidlikult ja piiratult kokku seatud, kuid wõimaldawad tööliste töötaoleku ajal siiski mõnesugust kindlustust.

Läti kawatsetaw seadus on laiendatud kõikide haigekassade osaliste kohta. Selle seaduse alla ei kuulu ainult riigi- ja omawalitsuste asutuste teenijad, kooliõpetajad ja isikud, kelle sissetulek on wiis korda suurem, kui lihttöölisel. Nimetatud isikud wõiwad endid wabatahtlikult kinnitada. Iga haigekassa, kus 300 kassaosalist, wõib asutada töötaoleku fondi.

Töötaoleku wastu kinnitamise seadus.

Esimene osa.

1. Käesolew seadus on maksew isikute kohta, kes kooskõlas „Määrustega tööliste ja

teiste palgatud tööjõudude kinnitamisega haigusjuhustel", on haigekassade osalised.

2. See seadus ei ole maksev:

- 1) riigi- ja omavalitsuse teenijate kohta, kes saavad palka seaduse järele, wõi kes rahwa hoolekandeministeeriumi otsusel tunnistatakse alalisteks teenijateks;
- 2) riigi, omavalitsuse ja erakoolide kooliõpetajate kohta;
- 3) isikute kohta, kelle kuu sissetulek on rahwa hoolekandeministeeriumi kindlaks määratud lihttöölise päewapalgast wiis korda suurem, kaswatatud 25, kui nad ei ole kirjalikult teatanud töötaoleku fondi komiteele, et soovivad wabatahtlikult endid kinnitada töötaoleku wastu. Sarnased isikud wõiwad jälle wabatahtlikult wälja astuda kinnitatud töötaolijate seast, kui nad sellest kuu aega ette kirjalikult teatanud.

3. Rahwa hoolekandeministeerium wõib ajutiselt seda seadust mitte laiendada nende isikute kohta, kes ajutistel wõi hooaja töödel.

Teine osa.

Töötaoleku fond.

9. Haigekassade juures, kes loodud ja tegutsewad kooskõlas wastawate seaduste ja määrustega, kui on kassaosaliste seas wähemalt 300 isikut, kelle kohta laienez selle seaduse määrused, püsib eriline töötaoleku fond, mille osalisteks arwatakse kõik need haigekassa osalised, kelle kohta see seadus maksuma pandud.

10. Kui haigekassas on nende isikute arw, kelle kohta makswad nimetatud seaduse määrused, alla 300, wõiwad nad ühineda teiste haigekassade töötaoleku fondiga. Otsus loetakse wastuwõetuks, kui üldkoosolekul wõi wastawate allkirjadega on sarnase ühinemise poolt üle poole selles punktis nimetatud isikutest.

17. Töötaoleku fondid wõiwad luua liidud ja ses seaduses ettenähtud sihtide teostamiseks sõlmida wastastikku lepinguid.

19. Töötaoleku fond wõib oma nimel omandada warandusi, teostada mitmesuguseid töid töötaolistele töö leidmiseks ja astuda ühendusse ja läbikäimisesse riigi- ja omavalitsuse asutustega

wõi eraorganisatsioonide ning isikutega, kellele ühendus töö leidmisega töötaoliste. Peale selle nõuda ja kosta kohtutes.

Liikumata waranduste omandamiseks ja wõõrandamiseks, samuti ka tööde organiseerimiseks ja teostamiseks on wajalik rahwa hoolekandeministeeriumi nõusolek.

Kolmas osa.

Töötaoleku fondi abinõud.

23. Töötaoleku fondi abinõud moodustawad:

- 1) osalise sissemaksudest;
- 2) riigi ja tööandjate juuremaksudest;
- 3) fondi poolt teostatud tööde ja waranduse sissetulekutest;
- 4) annetustest;
- 5) trahwirahadest;
- 6) ettenägemata sissetulekutest.

24. Tööandja maksab juure fondile osalise juuremaksule $\frac{1}{3}\%$ tema (töölise) palgast. Samapalju maksab ka riik.

25. Töötaoleku fondi osaliste sissemaksud määrab kindlaks üldkoosolek, kokkuseades aasta eelarwet, wõimaluse järele aasta ette, kuid mitte rohkem kui 1% palgast.

26. Tööandja arwab osalise sissemaksu palgast maha ja ühes oma juuremaksudega tasub nädala jooksul töötaoleku fondile, arwatud palgamaksmise päewast.

35. 33. punktis 1 märkuses nimetatud mahaarwamine tagawara kapitali juure katkestatakse, kui tagawara kapital tõusnud summani, mis wastab fondi wäljaminekute üldsummale wiimase kahe aasta jooksul, ja uuendatakse jälle, kui tagawara kapital alla seda normi langenud.

36. Kui tagawara kapital tõuseb 35 punktis tähendatud kõrgema normini, vähendatakse fondi osalise sissemaksu sid wõi katkestatakse üldse. Kui tagawara fond ulatab nimetatud kõrgema normini ka pärast seda, kui fondi osalised aasta jooksul olid wabastatud sissemaksudest, teeb hoolekandeminister korralduse tööandjate ja riigi juuremaksude vähendamiseks.

37. Kui tagawara kapital väheneb kuni poole peale sellest suurusest, mis sugune oli see eelarwe aasta algul, peab fondi komitee ajawiitmata kokku kutsuma üldkoosoleku, kus otsustatakse osaliste sissemaksude kõrgendamise ja anatakse juhtnõõre komiteele.

38. Kui fondi osaliste sissemaksud tõusewad kõrgema normini — 1% palgast —

ja fondi abinõud osutuvad siiski puudulikkudena jookswate wäljaminekute katteks, otsustab walitsus hoolekandeministri ettepanekul kõrgendada tööandjate ja riigi juuremaks kuni $\frac{1}{2}\%$ palgast. Kõrgendatud riigi juuremaksu katteks wõib tarwilikul korral ära kasutada walitsuse korraldusel olewaid summe wõi nõutada parlamendi käest erilisi summe.

39. Kui ka sarnasel juhusel osutuvad fondi abinõud puudulikkudena, otsustab üldkoosolek fondi osalistele maksetawa toetuse vähendamist.

Neljas osa.

Rahalised toetused.

42. Töötaoleku fondi osalise kohuseks on töötaoleku juhusel ajawiitmata ja mitte hiljem kui kolmandal töötaoleku päewal registreerida end töötaoleku fondi komitees ja hoolekandeministeriumi poolt kindlaksmääratud töøbörsis. Kui töøbörs kaugel ja raske kättesaadaw, siis wõib hoolekandeministerium töötaoleku fondi osalist wabastada registreerimisest töøbörsis.

43. Töötaolekuks peetakse aega, mil tööwõimeline töötaoleku fondi osaline ei ole wabatahtlikult tööta jäänud, mis oli tema ainukeseks wõi pea ülespidamise abinõude allikaks.

44. Töötaoleku juhustel annab töötaoleku fond selle seaduse piirides ja korras oma abinõudest fondi osalisele rahalist toetust.

45. Rahalist toetust töötaoleku juhustel maksetakse neile töötaoleku fondi osalistele, kes ühes wõi paljudes fondides olid üldsummas:

- 1) töötaoleku fondi osalisteks vähemalt kus kuud järjest wõi waheaegadega mitte üle 6 päewa ja üldarvus mitte üle 20 päewa;
- 2) maksid fondi osalise sissemaksu vähemalt 125 päewa eest kuu kuu jooksul;
- 3) maksid fondi osalise sissemaksu vähemalt 200 päewa eest aasta jooksul.

44. Abiraha maksetakse alates töötaoleku kümnendast päewast, arwates sellest päewast, mil töötaolek alanud, kuid mitte rohkem kui kahe päewa eest tagasi, arwates töötaoleja registreerimisest wastawas töøbörsis ja töötaoleku fondi komitees.

47. Eelmises 46. paragrafis nimetatud töötaoleku päewad, milliste järele

omab töötaoleku fondi osaline õigusi abiraha saamiseks, wõiwad olla järjest, wõi nelja nädala jooksul.

48. Rahalist toetust, tähelepannes 54. paragrafi määrusi, maksetakse järgmises ulatuses:

töötaoleku fondi osalisele		
perekonnata	30	$\frac{0}{100}$ palgast,
ühe perekonnaliikmaga .	35	$\frac{0}{100}$ "
kahe " " "	40	$\frac{0}{100}$ "
kolme " " "	45	$\frac{0}{100}$ "
wiie ja rohkem perekonnaliikmetega	50	$\frac{0}{100}$ "

49. Perekonnaliikmeteks loetakse käesolewa seaduse järgi: kui töötaoleku fondi osaline neid toidab, — naine ja lapsed kuni täieliku 16 eluaastani, kuid kui need käiwad täieõiguslises koolis — kuni 18 aastani. Lasteks loetakse ka kasulapsed ja need, kes sarnastatud abielus sündinutele.

50. Rahaline toetus arwatakse selle tööpalga normi järele, millest arwatakse maha sissemaksud töötaoleku fondile. Wäljaarwamist toimetatakse keskmise palga järele wiimasel neljal nädalal. Osalistele, kes saawad kuupalga, arwatakse toetus wiimase kuu palga järele.

51. Rahalist toetust antakse mitte rohkem kui: 1) wiiskümmend päewa järjest wõi kuueteistkümnne nädala jooksul, 2) sada päewa aasta jooksul.

52. Töötaoleja, kes saab toetust, ei wõi loobuda töøbörsi wõi töötaoleku fondi poolt temale pakutud alalisest wõi ajutisest tööst, kui: 1) see sarnaneb tema endisele tööle wõi üldiselt wastab tema wõimetele, 2) asub mitte kaugemal kui 10 kilomeetrit tema alalisest elukohast, 3) tasu wastab vähemalt $\frac{2}{3}$ tema endisele palgale. Endiseks tasuks peetakse tööpalka, mis wõetud aluseks toetuse wäljarehendamiseks.

53. Töötaoleku fondi osaline, kes kaheksa nädala wõi lühema aja jooksul saanud toetust kui töötaoleja 25 päewa eest, ei wõi loobuda ühestki töøbörsi ja töötaoleku fondi komitee poolt temale pakutud tööst. Kui selle töö tasu ei ulata saadud toetuseni, on tal õigus nõuda töötaoleku fondi käest juuremaksu kuni toetuse normini, tähelepannes 54. paragrafi tingimusi.

54. Kui töötaoleku fondi osaline poole aasta wõi lühema aja jooksul saanud toetust 50 päewa eest üldsummas oisekohest toetust wõi 53. paragrafis ettenäh-

tud juuremaksu kujul, ja kui tema tasu, mis wõetud aluseks toetuse wäljaarwamiseks, on suurem hoolekandeministeeriumi poolt kindlaksmääratud lihttöölise keskmisest päewapalgast, arwatakse toetus edaspidi selle palga normi järele.

55. Töötaoleku fondi osaline, kes on üle tulnud teisest töötaoleku fondist, saab õiguse toetuse saamiseks pärast seda, kui ta on maksnud fondile 23. paragrafis 1. punktis ettenähtud sissemaksusid vähemalt 25 päewa eest. Kuni selle normi ära tasumiseni on tal õigus toetust saada oma endisest töötaoleku fondist.

Wiies osa.

Töötaoleku fondi juhatus.

56. Töötaoleku fondi tegewust walitseb ja juhib täiskogu ja komitee.

57. Töötaoleku fondi täiskoguks, järgnewas 58. paragrafis ettenähtud wäljawõttega, loetakse wastawa haigekassa täiskogu.

58. Kui haigekassas on enamuses osalised, kes käesolewa seaduse 2. ja 3. p. põhjal ei kuulu töötaoleku fondi osaliste hulka, wõib hoolekandeminister nimetada iseseiswa töötaoleku fondi täiskogu, kes koosneb ainult töötaoleku fondi osaliste wolinikkudest.

59. Eelmises paragrafis ettenähtud täiskogu wolinikud walitakse haigekassade wolinikkude walimiste alustel. Wolinikkude arwu määrab sarnasel juhusel kindlaks hoolekandeministeerium.

64. Täiskogu wõib, wäljaarwatud juhuse ettenähtud 58. p., töötaoleku fondi komitee kohustuste täitmist panna ajutiselt

wõi määramata aja peale haigekassa juhatusse.

65. Fondi komitee liikmeid ja nende asemikke walib peakoosolek kinnisel hääletamisel wolinikkude seast, kes on fondi osalised.

66. Komitee liikmete ja nende asemikkude arwu, samuti ka nende wolituste kestwuse määrab kindlaks peakoosolek.

67. Kuni töötaoleku fondi komitee walimiseni täidab tema kohustusi haigekassa juhatus.

79. Rewisjonikomisjon koosneb:

- 1) peakoosolekul walitud liigetest ja
- 2) hoolekandeministeeriumi poolt nimetatud liigetest.

83. Üldhaigekassades, kuhu kuuluvad töötaoleku fondi osalised paljudest tööasutustest, nimetab hoolekandeministeerium ühe wõi rohkem rewisjonikomisjoni liikmeid tööandjate grupi wõi organisatsioonide poolt esitatud kandidaatide seast. Tööandjate esitajate arw rewisjonikomisjonis peab wäiksem olema peakoosoleku poolt walitud fondi osaliste esitajate arwust.

87. Komitee wõi rewisjonikomisjoni liikme mitte-ilmumine tööle sel ajal, kui nad on tegewuses oma ametikohustuste täitmisega, ei wõi olla põhjuseks nende trahwimiseks wõi töölt wallandamiseks.

*

Kõik teised küsimused, näiteks kaebuste esitamise kord, töötaoleku fondi likwideerimine, maksude sissenõumise kord, peakoosoleku ja komitee tegewus jne., mis ettenähtud käesolewa seaduseelnõu teistes punktides, on analoogilised normidega haigekassade kohta.

Kahjulikud gaasid ja tolm tuletikuwabrikus.

A. Weidenbaum.

Tuletikuwabrikutes ja teistes tööstusettewõtetes, kus saaduste walmistamiseks mitmesuguseid keemilisi aineid tarwitatakse, tekib sagedasti ainete ümbertöötamisel kahjulikke gaase ja ainete tolmustumisel safub osa tolmuhõõkku, mis tööstusettewõtte ruumides loomulikku õhku rikub ja seega neis ruumides töötawate tööliste terwisele kahjuliku seisukorra sünnitab. On tähele pandud, et tööstusettewõtetes eelpooltähendatud teel

rikutud õhk eneses kahesuguseid kahjulikke gaase sisaldab, millest igaüks ommoodi selles õhus wiibiwa inimese elunditele mõjub. Ühed nendest gaasidest mõjuwad, kui nad hingamisel töölise hingamiselundite ilanahkadega kokku puutuwad, kusjuures gaasid õhuwooluga kokkupuutuwate ilanahkade pealmist kihti wigastawad. Ilanaha wigastatud kiht wariseb maha ja jätab hingamiselunditele haawad, kuhu siis tolmuses

õhus heljuwad kahjulikud pisilased ja muud mürgised ollused satuwad ja nõnda inimeses terwisrikke sünnitawad. Sellesse liiki kuuluwaid gaase nimetatakse söötgaasideks. Söötgaasid mõjuwad kahjulikult ka inimese silmadele.

Tööstusettevõtetes tarwitusel olewate valmistuswiisidega ühenduses tekiwate kahjulikkude gaaside all tuntakse järgmisi söötgaase, mille kahjulikkus awaldub, kui ruumis loomulikus õhus seda gaasi mahu järele 10.000 mõõtüksuse peale möödust üle on:*)

Fluori (F)	0,3
Fluorwesinikku (HF)	0,3
Kloori (CL)	1,0
Broomi (Br)	1,0
Wääwlishapendit (SO ₂)	3,0
Kloorwesinikku (HCl)	10,0
Ammoniakki (NH ₃)	50,0

Teised, nõndanimetatud mürkgaasid, ei tekita inimese ilanahkadele nähtawaid wigastusi, waid nad mõjuwad terwesse organismi. Nad tungiwad inimese elunditesse, iseäranis werre, mistõttu elundite tegewus järsku takistub wõi krooniline mürgitus mõne aja pärast awaldub. Eelpooltähendatud mürkgaaside all tuntakse rida keemilisi ühendusi, millest igaüks omamoodi inimese terwisele mõjub, sellega ühenduses, missuguses valmistuswiisis ja oludes gaasid sünniwad.

Ka tuletikkude valmistamine oli ja on praegu üks sarnane tööala, kus mitmesuguseid keemilisi aineid tarwitatakse, mistõttu selle tööga teatud hädaohud ühenduses on.

Esimesed tuletikud valmistati 1805. aastal. Tikupead olid tehtud kloorhapukaaliumist, wääwlist ja suhkrust koostatud segust. Tikku süütades kasteti tikupea kangesse wääwelhappesse, kusjuures teatud keemiline reaktsioon tekkis, mis tuletiku põlema süütas. Kange wääwelhappe tarwitamisega olid ühenduses mitmesugused hädaohud.

1832. aastal hakati fosfortikke valmistama. Tikupead tehti kollase fosfori ja salpeetri segust ning põlemise soodustamiseks kaeti tikupea alune wääwlikorraga. Fosfortikud süütusid igasugusel krobelistel pinnal. Et fosfortikkude valmistamisel suurel määral wäga mürgist kollast fosforit tarwitati, siis tuli tuletikutöölise seas hulgana fosforimürgitusi

ette. Töölise ametiühisused algasid wõitlust kollase fosfori tarwitamise vastu tuletikutööstuses ja sellega ühenduses wõeti vastu Bernis 1906. aastal rahwuwaheline konwentsioon kollase fosfori tarwitamise keelu kohta tuletikutööstuses. Eesti riik on 27. oktoobril 1922. aastal selle konwentsiooniga ühinenud ja seega on Eestis tuletikkude valmistamisel kollase fosfori tarwitamine keelatud.

Praeguste Böttgeri ehk, nagu rahwas neid nimetab, rootsi tuletikkude valmistamine algas 1848. aastal. Nende valmistamiseks tarwitatakse tooresainena järgmisi aineid: kloorhapukaaliumi, kaהלiskroomhapukaaliumi, wääwliit, wääwliisantimooni, punast fosforit, fosforhappe soola, mangaani, püriiti, tsinkwalget, kieselguhri, umbrat, caput-mortumi, rodamiini, oramiini, bimsteini, klaaspulbrit, liimi, gummiarabikumit, traganti, dekstriini, kartulitärklist, parafiini, paberit, haawa- ja leppapuud. Tikutraat valmistatakse haawapuust ja kustuwatiku hõõgumise ärahoidmiseks kastetakse fosforhappe soola lahusesse (impregneerimine). Soowikorraal wärwitakse tikutraat rodamiiniga punaseks wõi oramiiniga kollaseks. Tikupead tehakse segust, mis koosneb kloorhapukaaliumist, kaהלiskroomhapukaaliumist, wääwlist, püriidist, umbrast, kieselguhrist, tsinkwalgest, mangaanist, bimsteinist, klaaspulbrist ja caput-mortumist, kusjuures sideainena tarwitatakse liimi, gummi-arabikumi wõi traganti. Süütepind tikutoosi küljele määratakse segust, mis koosneb punasest fosforist, wääwliisantimoonist, mangaanist ja caput-mortumist, kusjuures sideaineks dekstriini, liimi ja gummiarabikumi tarwitatakse.

Wiimasel ajal on hakatud valmistama ka nõndanimetatud igalpool süütuwaid tuletikke. Nende tuletikkude peadesse on wääwli ja kaהלiskroomhapukaaliumi asemele wääwliisfosfor pandud ja süütepinnaks osutub igasugune krobeline pind. Wääwliisfosforis leiduwat fosforil ei ole neid mürgiseid omadusi, mis on kollasel fosforil.

Tuletikuwabriku valmistusprotsessis ja wabrikuhoonete sisemuses on tähele pandud, et nendes tööstusettevõtetes töötawate tööliste terwisele kahjulikult mõjuwaks wõiks arwata: 1) wabrikuruumide liigset soojust, kuiwa õhku ja tolmu; 2) tikkude plahwatusest tekiwaid gaase;

*) Prof. L. P. Shishko järele.

3) puudulikke õhupuhastust ja 4) puhuse puudust tööliste juures.

Tuletikkude walmistamine wajab palju soojust, mis aurukütte sisseaadetega tööstusettewõtte ruumidesse üles seatud kuiwatistesse juhifakse. Aurutorud ja kuiwatiste seinad on nõrgalt isoleeritud, mistõttu palju soojust tööruumidesse tungib ja seal õhuniiskuse täiesti kõrwaldab. Töö juures wariseb põrandale keemilist segu ja tuletikke, mida töölistes käies jalgadega hõõruwad. Kuiwa soojusega täidetud ruumi põrandal peeneks hõõrutud keemiline segu muutub kergeks lendawaks tolmuks, millega weel fosforhappega impregneeritud ja rodamiiniga wõi oramiiniga wärwitud tikutraadi lihvimisel tekkinud tolm ühineb, nii et tööstusettewõtte ruumides sarnane rikutud õhk tekib, mis kahjulikult ei mõju mitte ainult tööliste hingamiseliunditele, waid tööliste juures ka iseäraliku nahahaiguse sünnitab.

Tuletikutöölistel, kes wabriku seesmistes ruumides töötawad, ilmub sagedasti kätele, käsiwartele, kaelale ja näole ektseemitaoline nahahaigus. Selle tuletikutööliste amethaiguse kohta kirjutab wabrikuarst Dr. Z a s t r o w järgmist:

„Olen tuletikutööliste juures, kes keemiliste segudega kokku puutuwad, korduwatel juhtumustel terawat ektseemi leidnud. See nahahaigus ilmub tööliste kätel, mõnikord ka käsiwartel, näol ja kaelal. Nahahaigus ilmub nendel kehaosadel, kus ihu ei ole seljariidega kaetud.

Haige koht on märg ja ektseem osutub sarnaseks, mis wõib tekkida kangete rohtude, nagu sublumaadi wõi karboolhappe tarwitamisel. Arwan, et haiguse wäljakutsujaks on keemilises segus leiduwad fosforühendid.

Haiguse arstimine ei anna tagajärgi, kui arstitaw samas ametis wõi ruumis edasi töötab. Ektseem paraneb ainult siis, kui ta eelpooltähendatud segu mõjust waba on“.

Tuletikuwabrikutes tuleb sagedasti ette, et töö juures tuletikud süütuwad. Tikupeades on teatud määral wäawlit, mis põledes wäawlishapendgaasi sünnitab.

Nagu eelpool nägime, on wäawlishapendgaas niisugune sõõtgaas, mis juba siis inimese elunditele kahjulikult mõjub, kui seda kui gaasi õige wähesel määral õhus leidub. On wälja arwatud,

et ühes toositäies tuletikkude peades sisalduw wäawel annab niisugusel määral wäawlishapendgaasi, mis korraga 160984 kuupsentimeetrit puhast õhku eluhäwitawaks muudab. Tuletikkude plahwatus Simplex tüübilises automaatmasinas annab korraga umbes 0,966 kuupmeetrit wäawlishapendgaasi, mis 3220 kuupmeetrit puhast õhku eluhäwitawaks muudab. Samane plahwatus Voeth tüübilise automaatmasina juures muudab 4186 kuupmeetrilise ruumi õhu eluhäwitawaks. Näiteks: 4185 kuupmeetriks wõrdub tööruum, mis on 19 sülta pikk, 9 sülta lai ja 2½ sülta kõrge.

Kõigest eelpool kirjeldatust näeme, et tuletikuwabrikud on niisugused tööstusettewõtted, kus ühenduses saaduste walmistamisega tööstusettewõtte ruumides õhk wõib halweneda, mis tööliste terwisele hädaohlikuks osutub.

Kui tuletikuwabriku ruumides õhu halwenemist prof. Shishko meetodi järele arwata, siis osutub neis ruumides sarnane rikutud õhk, mis iga tööliste kohta ühes tunnis 100–160 kuupmeetrit puhast õhku juure wajab, arwates selle järele, misuguses ruumis õhk wähem wõi rohkem halweneb.

Tuletikuwabrikus tekkiwate kahjulikkude gaaside ja tolmu kõrwaldamiseks on wajaline wastaw wentilatsioon, mis ruumist rikutud õhu kõrwaldaks. Kui õhupuhastamiseks hoone loomulikust wentilatsioonist ei peaks aitama, siis wõetakse abiks mehaanilise jõuga töötawad wentilaatorid. Neis ruumides, kus kahjulikud gaasid tekkiwad, on mehaanilise jõuga töötawate wentilaatoritega õhupuhastamine sunduslik.

Ruumi wentilatsiooni wõimsuse selgitamiseks tehakse alguses selgeks selle ruumi loomuliku wentilatsiooni wõime.*) Tööruum mõõdetakse ja arwutatakse kuupmeetrites. Kuupmeetrite arw jagatakse samas ruumis töötawate tööliste arwule, ja kui saadud arw ei wasta iga tööliste kohta ühes tunnis tarwisminewa wärske õhu hulga (100–160 m³), siis on loomulik wentilatsioon nõrk ja wõetakse abiks kunstlik wentilatsioon. Kunstliku wentilatsiooni juures tarwitatawate wentilaatorite wõime awwatakse alljärgnewa tabeli järele:

*) Waata „Töö ja Terwis“ nr. 3, 1925 a. „Kaitsetehnika tööstusettewõtte ruumide õhupuhastuse reguleerimise alal.“

Tiibratta läbi- mööd mill- meerites	Tiirude arw minutis	Ühes tunnis läbi- woolawa õhu hulk kuupmeetrites
200	2500	900
250	2300	1500
300	2000	2400
400	1500	3900
500	1200	6300
650	900	11400
800	800	16800
1000	600	27000

Tuletikkude walmistamiseks tarwitatawate keemiliste ainete seas on mürgine kaheliskroomhapukaalium. Sellest ainest safuwad mürgised osakesed tööliste kätele, kust nad toiduga ja mõnel muul teel inimese sisemusse safuwad. On nõuetaw, et tööstusettewõtte ruumides oleksid ülesseatud sellekohased pesunõud, milles töölistel enne söömist ja pärast töö lõppu käed puhtaks peseksid ja seega tarwikku puhtust peaksid.

.....

Rakwere Ühise Haigekassa tegewuse ülewaade 1921—1926.

Woldemar Luksepp.

(Järg.)

Esialgul tuli töötada kobades. Puudusid igasugused seadused ja juhtnõõrid. Väljatöötatud määrad osutusid omapärastena ja mitte küllalt otstarbekohasena. Puudus aastaaruande kawa, mis pärast puudus ka wõimalus arwepidamist kohe algul otstarbekohaselt sisse seada.

Tuli sõita Tallinna ja Tartu haigekassade korraldustega tutwunema. Kuid haigekassa ei ole nii lihtne asutus, et wõiks mõne tunniga tema tegewusest ülewaadet saada.

Tartu haigekassa hakkas esimesena oma peakoosolekute protokollisid teistele haigekassadele tutwunemiseks saatma, mis märksa kaasa aitas noorte haigekassade arenemisele.

Kõrgete abirahade normide ja mõõduka liikmemaksu peale vaatamata läks haigekassa tegewus algul wõrdlemisi hästi. Kassaosalised olid tagasihoidlikud. Ei tahetud nagu uskuda, et haiguspäewade eest, missuguse aja kestel midagi „häd“ ei ole tehtud, raha makstakse, et arst ilma rahata, ainult haigekassa tähe wastu arstiabi annab, apteek rohtusid jne.

Arusaamatusi tekitas kassaosaliste rawitsemine. Tööandjad ei tahtnud kuidagi leppida sellega, et töölistele arstiabi korraldamine nende hooleks jäeti.

Haigekassa juhatus otsustas kasutada kurikuulsat § 304 ja pani 13. mail 1921 a. peakoosolekule ette kassaosaliste rawitsemist nimetatud § alusel haigekassa kätte wõtta. Peakoosolek wõttis ettepaneku

wastu ja määras ettewõtetele selleks otstarbeks 1% arstiabimaksu.

Juhatus tegi selle otsuse põhjal wastawa ringkirjalise ettekirjutuse, mida kõik haigekassale alluwad ettewõtted täitsid.

1. apr. selgub, et juhatuskoosolekuid liig tihti peetakse. Oli juhtumisi, et ei olnud ühtegi haigusraha ega arwet juhatusetele kinnitamiseks ette panna — ei olnud haigeid! Otsustati edaspidi ükskord nädalas (reedel) koosolekut pidada

Meele on jäänud üks iseloomulik juhatusete koosolek algusajast. Kesksuwel reedene ilus soe õhtu. Juhatusete liikmed koguwad aeglaselt, kuid warakult Rakwere linawabriku juure. Waremu tulijad ootawad väljas trepi peal istudes ja westawad juttu. Kui kõik koos, tähendab üks koosolijatest: „Ei tahakski tuppa minna, nii soe ja wärske õhk on õues. Pikk tööpäew on isegi umbsetes wabriku ruumides mõõda saadetud.“ Teine kostab: „Mis siis? Peame koosoleku siinsamas muru peal ära.“ Mõeldud — tehtud. Mõni samm trepist eemal kaswab ilus lopsakas rohi (linawabrik asub linnaserwal). Sinna wiskame küljeli maha — pead kokku. Kirjatoimetaja lööb raamatu lahti ja märgib otsused pliitsiga paberilehele — „küll kodu kirjutant tindiga ümber — järgmisel korral kirjutame protokollile alla...“ Kui päewakord läbi, westsime weel kaua juttu haigekassa teemil — oli ju kõik alles uus, kawatusi palju. Päike oli ammu looja läinud, kui kodu sammusime.

Rakwere Ühise Haigekassa juhatus ei ole millaski tähenärija olnud ega üleliigset wormitaitmist taga ajanud. . .

28. okt. peakoosolekul selgub ettekan- tud aruandest, et kuue kuu jooksul on haigekassal ülejääki 79.881 m. 16 pn.

Kuid juba 9. dets. selgub, et kassaliigete rawitsemise peale on kakskorda rohkem kulutatud kui selleks otstarbeks 1°/_o lisajuuremaksu kujul on sisse tulnud.

Nii hakkasid roosilised väljawaated, millega haigekassa 1. märtsil oma tege- wust algas, aasta lõpuks tumenema.

1922. a. algul teeb juhatus W. Luk- sepp'ale ettepaneku, ainult haigekassa teenistusse asuda. Haigekassa tegewus on niwörd laienenud, et asjaajamist kõr- walteenistusena täita ei saa.

12. weebr. 1922. a. teeb peakoosolek abirahanormides mõnesuguseid kitsen- dusi, samuti ka perekonnaliigete rawitse- miseks. Liikmemaks tõstetakse 2°/_o peale, kassaosaliste rawitsemiseks lisajuuremaks - 1¹/₂^o/_o peale.

10. märtsil juhatus koosolekul sel- gub, et haigekassal üle 100.000 marga- line puudujääk on - hulk arstide ja ja apteekide arweid tasumata. Otsus- tatakse rutuliselt uus peakoosolek 26. märts- il kokku kutsuda.

Aprillikuul saab juhatus kinnitusameti otsuse, millest selgub, et haigekassa juha- tus saab wastutusele wõetud, kui edas- pidi kassaliigete rawitsemise kapitaalis puudujäägid on. Peale selle juhatakse juhatus tähelpanu sellele, et arstiabi kassaliigetele wõib ainult ettewõtetega wabal kokkuleppel haigekassa kätte minna, mispärast wormilik leping tuleb sobitada ja kinnitamiseks kinnitusametile esitada.

Juhatus kutsub tööandjad 2. mail 1922. a. haigekassa ruumidesse kokku, lepingu sõlmimiseks kassaosaliste rawitsemise as- jus. Kokkulepe saawutatakse, mille järele ettewõtjad 2°/_o lisajuuremaksu hakka- wad maksma 1. juunist 1922. a. alates. Kokkulepe leiab kinnitusameti poolt kin- nitamist.

Maikuul tekkib juhatusliigete kriis. Osa lahkub wabatahtlikult, nähtawasti haige- kassa raske majanduslise seisukorra tõttu. Osa oli sunnitud lahkuma töökohast lahtisaamise pärast.

22. juuni peakoosolek on ainult juha- fusliigete walimiseks.

30. juunil selgub, et Rakwere naha- wabrik „Wiru“ kassaosaliste rawitsemise lepingule alla ei kirjuta. Juhatus lõpe-

tab seal arstiabi andmise, ühtlasi palub töökaitse komissari „Wiru“ nahawabriku peale surwet awaldada. Komissar annab asja kinnitusametile lahendada ja wiimane kinnitusnõukogule. Kinnitusnõu- kogu otsustas lepingu tingimusi wabri- kule sunduslikuks teha.

Wahepeal aga on „Wiru“ nahawabrik ise järele annud. Töölised, haigekas- sast arstiabi mitte saades, hakkasid ise tööandja peale surwet awaldama, mille tagajärjel wiimane lepingule alla kiriutas.

27. okt. 1922. a. selgus, et haigekassa ikkagi puudujäägiga töötab, mispärast peakoosolek 5. now. 1922. a. kokku kut- sutakse.

Peakoosolekul selgus aruandest, et kas- saliigete rawitsemiskapitalis on puudujääk 1. now. 34.014 m., 48 pn. Perekonna liigete rawitsemiseks üle ühe kolmandiku kulu- tatud m. 57434,09. Haigekassa waran- dusline seisukord 80.047 m., 56 pn. Üht- lasi esitas juhatus peakoosolekule abi- andmise määrused ja normid, mis roh- kem peensusteni wäjatõõtatud ja wördlemisi täielikud olid. Abiandmine igal alal wäiksemate normide järele.

Nowembrikuul tuleb Tartu Üldiselt Hai- gekassalt ettepanek haigekassade konwe- rentsi kokkukutsumise asjus, mis sooja poolehoidu leiab.

20. dets. rewideerib töök. komissar kinnitusameti määruse põhjal haigekas- sat ja leiab asjaajamise korras olewat.

Nii lõppes 1922. a., mis osutus üheks raskemaks ajaks Rakwere Ühise Haige- kassa tegewuses.

1923. a. algul otsustatakse haigekas- sale kantselei mõõblid muretsema hakata. Senini tarwitati haigekassa asjaajaja mõõb- lid tasuta.

Peakoosolek 18. märtsil 1923. a. ot- sustab elmise aasta madalate abiand- mise normide juure jääda. Ühtlasi ot- sustatakse juhatusliigetele ja rew. kom- liigetele tasu maksta. Senini töötasid need täiesti tasuta.

18. apr. otsustas juhatus asjaajajale abi- lise palgata, silmaspidades haigekassa wahetpidamata laienemist.

20. apr. selgus, et kassaliigete rawitse- mise kapitali arwe ikka puudujääki näi- tab ja see järjest suureneb. Otsustatakse lepingu kassaliigete rawitsemise asjus töö- asutustele üles ütelda, alates 1. juunist 1923 a. ja uusi läbirääkimisi tööandjatega alata 17. mail.

17. mai koosolek töösturitega osutus äärmiselt waelusrikas. Üle 2% arstiabi maksust ei tahetud kuulda wõtta. Kuid haigekassa tingimused olid kategoorilised: „haigekassa jätkab ainult siis kassaosaliste rawitsemist, kui töösturid selleks otstarbeks on nõus maksma 2% kassaliikme teenitud palgast lisajuuremaksu. Nende kassaliigete pealt aga, kes alla 200 marka keskmiselt päewas teeniwad, peawad töösturid 200 margalise päewapalga normi järele 2% maksma. Arstline läbiwaatus tööliste ja ametnikkude tööle wõtmise korral on sunduslik ja sünnib ettewõtte kulul. Rawitsemise kulud õnnetusjuhtumiste kordadel tööjuures, missuguseid kinnitusühisus oma kanda ei peaks wõtma, maksab ettewõtte haigekassale tagasi.“

Need lepingu olulised tingimused su-

ruti haigekassa poolt 17. mail läbi ja pandi maksma 1. juunist 1923 a. alates. Kinnitusamet kinnitas selle erakordselt ruttu (24. mail) ja tunnustas seaduslikuks. Sellane saawutus on Rakwere haigekassal ainuke Eestis.

Augustikuul asutati Wanamõisa põlewikiwi kaewanduse juures ambulants ja pandi sinna palgaline welsker ametisse.

1. detsembril kolib asjaajaja ühes haigekassaga uutesse lahedamaisse ruumidesse kesklinna.

Nii mõõdus 1923 a. rohkem haigekassa majanduslise seisukorra kindlustamise tähe all. 31. det. näitas kassaosaliste rawitsemise kapital ülejääki mrk. 108164,75 pn. Tagawara kapjatali seis mrk. 284 363,23 pn. + 1923 a. Talituskapitali ülejääk mrk. 462.678,76 pn. (Järgneb.)

Palju kisa, kuid wähe willa.

W. Luksepp.

Kui Tallinna ühishaigekassa 1. sept. 1925. a. kassaliigete rawitsemise oma hooleks wõttis ja selle tagajärjel 3 kuud hiljem majandusliselt raskesse seisukorda sattus, siis ei olnud hädakisal enam piiri. Ajakirjandus pühendas terwed weerud tööliste hurjutamiseks ja awaldati nurinat, et haigekassa juhatuses tegutsewat asjatundmatud isikud, kes nii suure asutuse tegewust, kui on Tallinna ühishaigekassa, juhtida ei oska.

Kinnitusamet kui kohtuasutus otsustas juhatuset peaaegu päewapealt tagandada ja määras diplomeeritud „asjatundjad“ ametisse, kelledele anti piiramata wolitused seaduse alusel tegutseda. Ajakirjandus wõttis selle otsuse rahuldustundega vastu.

Tagandatud juhatus aga leidis kinnitusameti otsuse seaduse wastase olewat ja esitas edasikaebuse kinnitusnõukogule. Wiimane tühistas kinnitusameti otsuse ja „asjatundja direktorium“ oli sunnitud taganema, andes ruumi seaduslikule juhatusesele — kassaosaliste esitusele, ilma et oleks suutnud haigekassa asju korda seada. Kahe ja poole kuulise ametisoleku kestel oli direktorium abirahade kärpimiste teel kokkuhoidnud kõigest 300.000 marka.

Oli küll palju kisa, kuid wähe willa. Seaduslik juhatus — kassaosalised ise-

— on käesolewa ajani, s. o. kuue kuu jooksul üle 3.000.000 marga pankra hoiule kogunud. Waikunud on ka hädakisa...

Ütelge weel, et töölisel on asjatundmatud ja ei oska haigekassat juhtida...

Samal ajal kui Tallinna ühishaigekassa „terwendamise“ küsimus terawalt päewakorrale kerkis, äratas hädakisa ka Tallinna tehaste ametnikud unest. Leiti kohane aeg olewat ühisest haigekassast lahku lüüa, oma erihaigekassat asutada.

Korraldati omawahelisi koosolekuid, esitati märgukiri töö-hoolekandeministrile, mille tagajärjel nõupidamise koosolek ministeeriumis ärapeeti. Kuid kaugemale ei saadud.

Asuti uue hooga tööle. Süüdistati ministeeriumi, kes ei tahtwat arusaada ametnikkude hädast ja nendele tehtawast ülekohtust. Ametnikkude haigekassa asufamine olla kõigiti otstarbekohane ja põhjendatud. Isegi töösturite kongress Pärnus olla ametnikkude haigekassa tarwilikuks tunnistanud. Et asjakäiku jätkata, koguti oma nõudmisele ligi tuhat allkirja ja esitati kinnitusameti, nähtawasti lootuses, et sealt poolt tuleb otsus jälle: „asutage oma haigekassa!“

Kuid kinnitusamet andis asja kinnitusnõukogu arutada. Wiimasele oli otsuse

tegemine lihtne: wõeti seaduseraamat ja loeti § 260, et haigekassa alla kuuluvad kõik isikud sugu ja wanaduse peale waatamata, kes palgalepingu põhjal ettevõttes töötawad wõi tema teenistuses seisawad, ja järgmisest peatükist, et kinnituse määrustes ettenähtud juhtumistel

sarnanewad ettevõtete teenijad töölistele. Järgnes loogiline otsus: „Ametnikkude haigekassat ei saa asutada ilma tööstuslise töö seaduse muutmiseta“.

Nii läks ametnikkudel hulk tööd ja waewa asjata kaduma: oli küll palju kisa, kuid mitte sugugi willa.

Andmed tööpuuduse wastu kindlustamisest Inglismaal.

Briti tööministeeriumi teadete järele allus awalikule tööpuuduse wastu kindlustamisele 1924. a. juulikuul 11.640.000 isikut. Aasta jooksul suurenes see arw 252.000 wõrra, nii, et juulikuul oli tööpuuduse wastu kindlustatud 11.892.000 töölist. Selle arwu suurenemise põhjuseks on normaalne tööliste arwu suurenemine tööturu seisukorra paranemise tõttu.

Tööstöörtsidel registreeritud töötatööliste arw oli 1925. a. juulis 1.300.000, mis kuni senini püsib umbes samal kõrgusel. Töötatööliste moodustawad kõigist tööpuuduse wastu kindlustatuist 10–11%.

Kindlustamise maksud tasutakse tööliste, ettevõtjate ja riigi poolt. Kindlustusmaksude suurus ja jaotamiswiis on ühesugune 1922. a. alates.

Tööliste ja ettevõtjate rakusuosa tasumise eest on wiimased wastutawad. Üldiselt on maksude tasumine korralik. Maksude tasumisest püütawad kõige enam kõrwale hoida põllumajanduslikud ettevõtted. Maksude mittetasumise eest karistati ettevõtjaid 1924. a. jooksul 939 juhtumisel.

Mõned ettevõtjad tasuwad kindlustusmaksu ka sikute eest, kes seaduse järele kindlustuse alla ei

kuulu; need on isikud, kes aasta jooksul saawad sissetulekuid peale töötasu vähemalt 26 naelsterlingit, wõi, kes endale ülespidamiseks raha teeniwad peajasjalikult kindlustusseaduse waldkonda mittekuuluwais ettevõttes. 31. detsembril 1925. a. oli sellaseid isikuid 38.644.

Toetuse maksmine tööta jäänud töölistele sünnib tööstöörtside kaudu. Kuid toetussummade wäljamaksmist wõidakse anda ka organisatsiooni käite, kes tööliste tööpuuduse wastu kindlustamise eest hoolitseb. Peajasjalikult on need ametiühisused.

Wahekohtu tegewust tülijuhtumiste puhul illustreeriwad järgmised arwud: 1924. a. lahendõs wahekohtus 437.200 nõudmist, neist 169.000 nõudjate kasuks ja ülejäänud kahjuks. Wahekohtu otsuste peale kaebati kõrgemasse instantsi edasi 73.800 juhtumisel, neist lükati tagasi 47.000 nõudmist. Eitawalt on otsustatud enamesi nende tööliste nõudmised, kes tööli wallandatud halwa ülespidamise tõttu, wõi kes enda koha ise ära annud, wõi ei wõinud wastu pakutud kohta.

Uus palgaseadus Lõuna-Aafrikas.

Rahwuswahelisele töötoimkonnale kirjutatakse Lõuna-Aafrika uuest palgaseadusest, mis kokkuwõetult järgmine:

Lõuna-Aafrika parlament wõttis wastu 1925. a. juulikuul palgaseaduse, mis osutub tähelepanuwääriliseks püüdeks tööpalkade korraldamiseks riigi poolt. Seda rohkem weel, et see maa kohta käib, kus elawad ükskeise kõrwal hulgad raasid, kultuuriliselt ükskeisest wäga erinewad. Selles kirjus rahwaste kogus püütab riik majanduslikke wahekordi seadusandlikult korraldada, et sedawiisi teed tasandada tsiwiliseeritud sotsiaalse korra loomiseks.

Lõuna-Aafrikas elawad 6.928.580 inimest, kellest eurooplasi 21,9%, musta kehawärwiga Bantu neegrid 67,8% ja teisi wärwilisi kokku 10,3. Eurooplased elawad peajasjalikult linnades, pärismaelased maal; kuid ka nende juures on märgata lugewat püüdu linnadesse asumiseks. Ka on pärismaalaste juurekasw palju jõudsam, kui eurooplaste juures.

Sõda on mõõdas, ka rahwuslikud wastolud buuride ja inglaste wahel hakkawad kaduma. Lõuna-Aafrika riikide unioon sammub kiiresti poliitilise ja majandusliku arengu rada, silmapilk on soodne maa tööjõudude organiseerimiseks. Sellase meeleolu kaasabil wõeti wastu uus palgaseadus.

Seaduse ülesandeks on kõrwaldada kõigepealt neegri hädasoitu: 1) tsiwiliseeritud olukorra parustamine wõistluse tõttu madalapalgaliste, kutseta ja tsiwiliseerimata tööjõududega; 2) maa üldine wae-

senemine wäheste tööwiljakuse ja töölistemasside madala õstujõu tõttu. Tööminister juhtis sellele tähelepanu juba seadusekawandi kokkuseadmisel:

Kui tahetakse meie tsiwiliseerimise alalhoida, siis tuleb meie tööstusewõtteid juhtida nii, et nad igatõhele, kes soowib elada eurooplaste taoliselt, kindlustaks korralikku elamiswõimalust. On ekslik arwata, nagu tähendaks madalad tööpalgad tingimõta kokkuhoidmist. Usun, et wõin eksimatult öelda: tööliste tublidus ja töö produktiivsus suurenewad samal määral, kui nende elutarwidused, elamiswiis ja iseteadwus.

Palgaseaduse järele määratakse walitsuse poolt kolmeks aastaks ametisse palgatoimkond (Wage Board), koosnew kolmest liikmest. Palgatoimkonna tegewuspiirkonda kuuluwad tööstusettevõtted. Põllu- ja kodutöö ning mõned teised grupid, millede kohta juba warem wastawad määrused maksmapandud, uue palgaseaduse alla ei kuulu.

Palgatoimkonna ülesandeks on:

- a) informatsiooni andmine tööministrile palgalude, tööaja kestwuse ja töötingimuste kohta;
- b) ettepanekute tegemine tööministrile palkadesse, noortööliste olukorda, nende õpetamise, tööaega ja töötingimustesse puutuwas küsimusis.

Wahekoht pole ettenähtud. Kui mõnele palgatoimkonna ettepanekule wastuwaieldakse, siis wõib minister küsimuse toimkonnale uue ettepaneku tegemiseks tagasi anda.

Nii tahetakse walitsusele 2) muretseda wõimalikult

igakülgeid ja täpseid andmeid ning ettepanekuid tööliste ja ettevõtjate vahekorradade üle otsustamiseks.

Nagu igal pool, nii ka siin olid vanameelsed seaduse maksmapanemise vastu. Nad hoiatawad, et minister ei võimal kunagi nõuda palkade maksimist, mis ettevõtjatele vastu võetamatud.

Uue palgaseaduse teraw ots on sihitud õieti

küll wärwiliste tööliste vastu, kes walmis on äärmiselt madala töötasu eest ettevõttes töötama, milline asjaolu ähwardab muutuda saatuslikuks walgetele töölistele, kuna need rohkem nõudlikumad elamistingimuste suhtes, mida aga wärwiliste tööliste wõistlusega allasurutud palkade tõttu wõimata saawutada.

Tööliste haiguse korral kindlustamise seaduse muutmise seadus,

mis L. Johanson poolt riigikogule esitatud, on järgmine:

Tööstuslise tööseaduse (Sead. Kogu XI. köide 2. jagu 1913. a. wäljaanne) § 257 ühes märkusega ja § 304 tööliste haiguse korral kindlustamise seaduse muutmise seaduse (Wene seaduste ja walitsuse määruste kogu 1917. a. art. 1313) 1917. a. redaktsioonis, samuti ka § 260 ja 319 muudetakse ja täiendatakse järgmiselt:

257. Käesolewa kolmanda peatüki määruste alla käiwad tööstuslised ettevõtted, ettevõtted kus müüakse igasuguseid kaupe suurel ja väikesel arwul, krediitasutused, kinnituseetwõtted, kirjastus-ärid, kaubanduslise ja tööstuslise tegewusega seotud kontorid ja ladud, apteegid, habemeajamise ja juukse lõikuse ärid, komisjoni ärid ja kontorid, ettevõtted, kus igasugu sööke ja jookke kohal tarwitamiseks müüakse, wõõrastemajad, möbleeritud toad, sissesõidu hoowid ja neile sarnased ettevõtted, saunad ja supelusasutused ning awalikud ettekanded, — wälja arwatud need, kus tegutsemas ainult ühe ja sama perekonna liikmed.

257¹. Käesolewa seaduse käsitamisel loetakse tööstuslisteks ettevõteteks:

a) mäekaewandused, kiwimurrud ja teised töösused, kus mineraalidid maapinnast wälja tuuakse;

b) töösused, kus saadusi walmistatakse, ümber-

töötatakse, muudetakse, puhastatakse, parandatakse, kaunistatakse, lõpetatakse, müügiks korda seatakse, katki lõhutakse, ära hukatakse wõi kus materjalid (ained) ümber moodustatakse, laewaehtus ning elektri ja igasuguse muu liikwa jõu saawutamine, transformeerimine ja ülekanndmine;

c) hoonete, raudteede, uulitsaraudteede, sadamate, laewatehaste, sildade, kaanalite, jõeteede, tänowate, tunnelite, silla alusmüüride (wiaduktide), mustawee torutiste, kraawide (weejuhtimise), kaewude, telegraafi ja telefoni sisseseadete, elektri töösutuste, gaasiwabrikute, weewärkide wõi muude ehitustööde ehitamine, uuendamine, korras-hoidmine, parandamine, ümberehitamine ja mahakiskumine, niisamuti ka alusmüüride ning igasuguste teiste eeltööde tegemine ülemalnimetatud ehituste ja hoonete jaoks;

d) inimeste ja asjade wedu maanteedel, tänowatel, raudteedel, sisemistel weetedel, kui ka kaupade käsitamine dokkides, sadamasildadel ja ladudes.

§ 260 täiendatakse: Tähendatud määruste alla ei kuulu isikud, kelle aastane teenistustasu ulatab üle kolmesaja tuhanda marga.

§ 304 tuleb „18 рублей“ asemel lugeda „üks-tuhat marka“.

§ 319 sõnade „трехъ рублей“ asemel lugeda: „kolmsada marka“.

Mitmesugused teated.

Haigekassa tegelaste kursused

algavad laupäeval, 9. oktoobril kell 5 p. l. Tööhoolekandeministeeriumi ruumes, Tallinnas.

Tartu Haigekassa ja lepingu-hambaarstide wahekorralahendatud.

1925. aasta lõpul esitasid Tartu haigekassa lepingu-hambaarstid tasu kõrgendamise nõudmise, mida haigekassa osaliselt rahuldab, kuid täies ulatuses rahuldada ei wõinud. Et kuni 1. jaanuarini 1926. a. kokkuleppele ei jõutud, lõpetasid hambaarstid hamlahaigete wastuwõtmise 1. jaanuariga 1926. a. Haigekassal läks korda leida kindlapalgalist hambaarsti, millega kassaosaliste rawitsemine kindlustatud sai. Osa kassaosaliste poolt ei leidnud uus korraldus poolehoidu ja tuli rahulolematuse awaldusi kuuldawale. Ka kinnituseametis oli

haigekassa ja hambaarstide wahekorralahendatud küsimus kõne all. 1. augustist alates on aga endiste lepinguhambaarstidega kokkuleppele jõutud, kes nõusolekut awaldasid haigekassa juhatase poolt 1925. a. detsembrikuul ette pandud tasu tingimistel kassaosaliste rawitsemist jätkama, milles tasu järgmiselt on normeeritud:

Hamba wäljatõmbamine	Mk.	50.—
„ „ chloraethyliga „	„	75.—
„ „ nowocainiga „	„	100.—
Hamba plombeerimine (caries)	„	75.—
„ „ ühes rawitsemisega „	„	175.—
Ühekordne hamba rawitsemine	„	50.—
Igemete rawitsemine korra päält	„	40.—
Kiwist puhastamine	„	50.—
Nahaaluse mädaniku awamine	„	40.—

K. L.

Haigekassade tegewusest.

Eestimaa Haigekassade Liidu Nõukogu koosolek

pühap. 19. sept. 1926. a., kell 11 h. Liidu kantseleis, Tatari tän. 15. Osa wõtsid nõukogu liikmed A. Hellmann, J. Antje, W. Luksepp, A. Tamme-mägi, K. Nelus, J. Kirp, A. Linnomägi ja Liidu sekretär J. Ode.

1. Koosoleku juhatase walimine. Koosoleku juhatajaks walitakse A. Hellman ja protokollikirjutajaks — sekretär J. Ode.

2. Aruandega Liidu tegewusest esineb sekretär J. Ode, aruandes juhatase poolt astutud sammude üle haiguskinnituslalad tööhoolekandeministeeriumis j. t. wastawates asutustes, samuti tulwustades koosolekut wiimase nõukogu

koosoleku otsuste täitmiseks. Aruanne kiidetakse nõukogu poolt heaks.

3. Rahvusvahelise töökonverentsi haiguskindlustusküsimuste küsimuslehe peale otsustatakse wastata juhatause poolt väljaõhutatud ja ettepanud kujul.

4. Eesti Terwishoiu Museumi ettepanek Eesti Terwishoiu Museumile ruumide muretsemise ja terwishoiu loengute korraldamiseks toetussummade määramiseks Liidu poolt, ühineb Nõukogu juhatause seisukohaga, loobudes toetamisest kaaluwail põhjusil.

5. Haigekassa tegelaste kursuste korraldamise kawa ja eelarwet juhatause poolt esindatud kujul tunnistab Nõukogu wastuõetawaks ja kinnitab selle. Kursuste algus määratakse laupäewa 9. oktoobri kell 5 p.l. peale kindlaks, kuna õppeaja järgm. päewadeks määrab ära kuulajate kogu. Nõukogu soowiawaldus haigekassadele päewarahade määramisel kuulajatele oleks, arwestades Tallinna korteri- ja toitlusoludega, miinimum — 300 marka päewas osawõlja kohta.

6. Eestimaa Haigekassade Liidu suwekolonii ja sanatooriumi asutamine otsustatakse jaatawalt, juhatausele kohuseks tehes wastawat mõisat välja walida põllutöömisteeriumi poolt tähendatud mõisate hulgast, ühes asjatundjate komisjoniga läbi waadata ja järgmise Nõukogu koosolekul esineda täieliku ülewaate ja eelarwetega

7. Kirjanduse väljaandmise küsimus. a) Broshüüri „Esimene abi õnnetuse juhustel“ otsustatakse Liidu kulul 30.000 eksemplaaris trükkida lasta. Trükikulude täpne kalkulaatsioon peale Tallinna ka Tartu trükikodadest muretsema ja järgmisele juhatause koosolekule esitada. Kulude kokkuhooidmise mõttes broshüüri viimastele lehekülgedele ja kaantele ka wastawaid kuulutusid mahutada ja selleks haigekassade poole ettepanekuga pöörata, et viimased oma asutuses broshüüri reklameeriks, andes toetust sellega Liidule väljaandmise kulude kätte, seda enam, et broshüüri haigekassadele hinnata laialilaotamiseks välja saadetakse. — Broshüüri tõlkijale ja trüki toimetajale juhatause liige J. Kirp'ile määratakse honoraariks 2000 marka.

b) Käsiaraamatu väljaandmine haigekassa arstidele otsustatakse järgmise haigekassade kongressini edasi lükata.

c) Lendlehe „Tiisikuse eest ärahoidmine“ väljaandmise otsustamine jäetakse järgmise juhatause koosolekuni lahiseks. Selleks ajaks tuleb Eesti Tuberkuloosi Wastu Võitlemise Liidult andmeid koguda, missugustel tingimistel nemad walmis oleks oma lendlehte E. H. Liidule laialilaotamiseks andma, mis kuuldawasti umbes samasugune, kui Liidu poolt kawatsawat väljaanne.

d) Ülewaade haigekassade tegewusest ilmub kõige hiljem käesolewa aasta detsembrikuuks „Tõõ ja Terwise“ wastawas erinumbris.

e) „Tõõ ja Terwise“ väljaotamise küsimuse otsustamiseks tehakse juhatausele kohuseks wastawa kawaga esineda järgmisele Nõukogu koosolekule.

8. Haigekassade teenijate palga ühtlustamise küsimuses tehakse juhatausele kohuseks haigekassadelt wastawaid andmeid koguda teenijate palkade, koosseisu ja tööpäewa kestwuse kohta.

9. Läbirääkimised. 9.—13. oktoobrini k. a., haigekassade tegelaste kursuste ajal on kawatus haigekassa tegelaste konverentsi Tallinnas kokku kutsuda, kus arutusele tuleks järgmine

päewakord: a) haiguskindlustus ja selle puudused; b) haigekassade sisemine korraldus; c) õnnetuskindlustuse eadus ja selle puudused; d) arstiabi korraldus haigekassades; e) algatatud küsimused.

Narwa Üleüldise Haigekassa volinikkude peakoosolek

oli 12. sept. 1926. a. haigekassa ruumides — Narwas, Malmi tän., kell 11 e. l.

50 wolinikust on koosolekule ilmunud — 26. Koosoleku awas haigekassa juhatause esimees K. Nelus. Ühel häälel waliti koosoleku juhatajaks wlk. Keskpaiik ja protokoll kirjutajaks wlk. Muts.

Loetakse ette eelmise peakoosoleku protokoll nr. 3., 13. juulist 1926. a., mis kinnitati ühel häälel.

Haigekassa juhatause aruandega esines juhatause esimees K. Nelus. Haigekassa juhatausest kui ka haigekassa wolinikkude koosseisust omal soowil on väljaastunud — J. Taurafeldt, tema asemele on kutsutud kandidaat — A. Annok.

Haigekassa rewisjon komisjonist on surma läbi lahkunud komisjoni liige G. Paulson, tema asemel on P. Iwanow.

Kassal I-st jaanuarist kuni I-se septembrini k.a. on olnud: sissetulekuid 5.985.771 m; väljaminekuid 5.749.826 m., järelejääk 235.945 m

Perekonnaliigete arstimise peale kulutatud 1/I. — 1/IX. 886.853 m., kassaosaliste arstimise peale 1/V. — 1/IX. 717.926 m.

Rahaline aruanne wõetakse peakoosoleku poolt teadmiseks ja kinnitatakse ühel häälel.

Kassaosaliste surma puhul matuse abirahade väljamaksmisel on esimest korda ettefulnud kaks surmajuhtumist enesetapmise läbi — esimene uputas ja teine poos enese.

Et haigekassa juhatusel enesetapjate matuse abirahade väljaandmisel juhtnõõrid puudusid, siis makseti mõlemil korral ajutiselt kuni peakoosoleku sellekohase otsuseni 3.000 m. Peakosolek otsustab ühel häälel maksta kassaliigete, kes enesetapmise läbi surma saanud, matuse abirahaks samuti haigekassa põhikirja § 16 ettenähtud täiel määral.

Samuti peakoosolek otsustab ühel häälel a/s. „Silwa“ lauawabriku tööliste Sergei Selin'i naise Maria surma puhul õnnetusjuhtumise tagajärjel väljamaksta matuse abiraha 3.000 m.

Peakosolek otsustas ühel häälel kassaliigetele, kes kuus kuud ja rohkem kassaliige olnud, lubada lisaks hammaste arstimisele ka plombeermist.

Et ärahoidasuurt haigete tungi — alguses plombeerida üks hammas, kui järjekord läbi — siis teine hammas j.n.e.

Neile kassaliigetele, kelledel soow on kohe rohkem kui üks hammas plombeerida, wõimaldada plombeermist kassaliikme enda kulud haigekassa hambaarstimise kabinetis — oma hinnaga.

Aruandja teatab, et Eestimaa Haigekassade Liidult on ettepanek tulnud Tallinnas, 9. kuni 13. oktoobrini s. a. ärapeetawast haigekassade tegegelaste kursustest osa wõtta.

Kursuste kestvus — 5 päewa, kokku 27 tundi. Osawõit kursustest — maksuta. Osawõitjate sõidu, korterikulud, päewarahad j.n.e. tasuwad haigekassad. Peakosolek tunnistab kursustest osawõtmise tarwilikusi. Otsustati kursustele saata kolm isikut ja-nimelt: haigekassa juhatause liige A. Annok, rewisjon komisjoni liige P. Iwanow ja haigekassa ametnik E. Keskpaiik.

Sõidurahad, korterikulud, päewarahad ja päewapalgad tasub haigekassa.

Haigekassa rewisjoni komisjoni aruande kannab ette P. Iwanow, millest näha oli, et kassa seis 10. septembril: sularaha kassas 97.332 m., raha dokumentides 14.461 m., kokku 111.793 m. Raha Eesti Panga Narwa osakonnas 17.259 m.

Kassa ja päewa-pearaamatuse rewideerimise päewani kassa sissetulekud ja väljaminekud olid wastawalt dokumentidele õieti sissekantud. Asjaajamist on korralikult peetud.

Kassaosaliste perekonnaliigetele arstiabi ja abirahade normide kindlaksmääramine. Aruandega esineb haigekassa ametnik Keskpaiik. Perekonnaliigetele antawa arstiabi ja abirahade peale on 1/l kuni 1/IX. s. a. kulutatud: Arstiabi peale 369.711 m., sõidukuludeks 22.188 m., arstirohude ja abinõude peale 335.881 m., haigemajaline rawitsemine 127.210 m., sünnitus-abi 35 korral 44.200 m., matuse abiraha 28 surma juhtumisel 49.500 m., kokku 948.750 m.

Sellest summast on maksmata arweid 1/IX. peale 61.897 (pea kõik haigemajade arwed 56.685 m.). Sama aja jooksul on kinnituskasusi 4 % sissetulnud 2.910.540 m., sellest $\frac{1}{3}$ = 970.180 m. Seega ärakulutatud $\frac{1}{3}$ 21.430 m. wõrra vähem.

Kannab ette juhatus poolt kokkuseatud arstiabi kawa.

Peakoosolek perekonnaliigete arstimise aruauanne ja haigekassa juhatus eitepanekud ärakuulates, ning selle peale waatamata, et perekonnaliigete peale käesolewal aastal ülekulutus kaetud on ja arwesse wõttes seda, et osagi mõõdu nud aasta ülekulutusest tuleks k. a. tagawara kapitalile tasuda, ei leia wõimaliku olewat arstiabi täiel määral wõimaldada, ühel häälel otsustab: haigekassas registreeritud kassaosaliste perekonnaliigetele anda haigekassa kulul arstiabi ja rahalist toetust alates 16-st septembrist 1926. a. järgmiselt:

I. Ambulatoorne arstimine. Perekonnaliigetele haiguse korral wõimaldakse arstiabi saamist Narwas — haigekassa ambulatooriumis; väljaspool Narwat kohapealsetes haigekassa ambu-

lantsides ehk haigekassa palgaliste wõi lepingusolewate arstiide juures.

Raskematel haigusjuhtumistel wõib arsti haige juurde koju kutsuda.

Haige transporteerimise ja arsti sõidukulud haige juurde koju tasutakse väljaspool kolme-werstialist piirkonda linnas ja maal.

Hammaste rawitsemist (ilma plombeerimiseta) wõimaldada perekonnaliigetele Narwas — haigekassa ambulatooriumis hambaarstimise kabinetis; väljaspool Narwa lepingusolewate hambaarstiide juures.

Eraarstiide arwed tasutakse haigekassa taksi järele.

Neile perekonnaliigetele, kelledel soow on hambaid plombeerida — wõimaldada seda haige kulul haigekassa hambaarstimise kabinetis, oma hinnaga.

Arstirohud arsti poolt wäljakirjutatud retseptide järele tulewad wõtta maksuta Narwas — haigekassa apteegist; väljaspool Narwat kohapealsetest ambulantside apteekidest ja mujal haigekassaga lepingusolewatest apteekidest.

Patent-rohtudest antakse ainult need, millel aseaineid ei ole ja missugused arstiide komisjoni poolt wastuwoetud patenirohtude nimesfikku üleswoetud on.

Rohutellimisel perekonnaliikmed on kohustatud rohupudelid apteeki andma, ehk nende hinna tasuma.

Kõik siin tähendamata jäetud arstimise wiisid on haigekassa arwel keelatud.

II. Sünnitus-abi. Abirahaks sünnituse puhul maksta, sündimise tunnistuse esitamisel, kuni Mk. 1.000.—

III. Matuse abiraha. Perekonnaliikme surma korral, surma tunnistuse esitamisel, anda matuse abirahaks: kuni 6 aasta wanuseni 1.000 m. 6 aastast peale 12 aastani 2.000 m., 12 a. peale 3000 m.

Haigekassast arstiabi on õigus saada neil perekonnaliigetele, kellede registreerimisest haigekassas kaks nädalat mõõdunud on ja obisaamine haigekassa kulul lõpeb kassaliikme lõpu-rwe saamise päewaga.

Küsimused ja wastused.

Kas wõib üks ja sama isik korraga kahe haigekassa liige olla ja kas on sarnasel korral mõlemal haigekassal kõik seaduse poolt ettenähtud kohustused selle isiku wastu?

Tõdsti. Iõõ sead. § 257-s on ülesloetud ettewõtted, kes kuuluvad haiguskinnituse seaduse alla. § 260 on eteldud, missugused isikud neist ettewõtetest kuuluvad ja kes ei kuulu haiguskinnituse seaduse alla. Wõib olla juhtumisi, et üks ja sama isik iõõtab mitmes ettewõttes, näiteks ühes 4 ja teises 4 tundi, saades mõlemalt poolt iõõtasu. Kui mõlemad ettewõtted kuuluvad kinnituse seaduse alla ja isik üle nädala iõõs olnud, tuleb ta kinnitada kui mõlemas ettewõttes iõõtaw isik: haigekassale wastawad teated tema kohta saata ja liikmemaks tasuda, mõlemalt poolt saadud palga järele arwates. Haigekassal on tema wastu kõik

seaduses ettenähtud kohustused. Kui sarnane liige haigeks jääb, on tal õigus toetusraha saada wastawalt mõlemale palgale, sest ühe ettewõtte poolt temale maksetud iõõtasu on ainult osa palgast. Kui on arstiabi andmine ettewõtte omaniku käes, wõib sarnane isik arstiabi saamiseks pöörata ükskõik kumba poole. On arstiabi korraldus haigekassa käes, saab ta selle kaudu rawitsust ja rohtusid, nagu see liigetele ette nähtud, ilma et kahelpool iõõtamine suuremaid õigusi annaks. Surma- ja sünnitamise korral saab ta toetust wastawalt palgale, mille järgi liikmemaksu arwafud. Perekonna liikmetele antakse abi ühesugustel alustel teiste liigetele, ilma et kahes ettewõttes iõõtamine tema õigusi suurendaks, see tähendab — saab perekonna kohta samapalju arstisekke, nagu iga teinegi jne., on õigus tema perekonnal toetusraha samadel alustel saada, nagu see teistegi liigete perekondade kohta kindlaks määratud.

Mitmes ettewõttes teenimine ei suurenda ega vähenda kassaliikme õigusi.

Wastutaw toimetaja: Leopold Johanson.

Wäljaandja: Eestimaa Haigekassade Liit.

Trükitud A. Devis'e ja J. Magnus'e trükikojas, Tallinnas, Lai tän. 38.